

Streszczenie pracy.

Współcześnie w miastach mieszka około 4.4 miliarda osób, co stanowi 56% całej populacji ziemi. Prognozowany wzrost ilości mieszkańców miast w najbliższych dziesięcioleciach zwiększa znaczenie badań nad zrównoważonym rozwojem obszarów zurbanizowanych i podkreśla konieczność odpowiedzenia na jakościowe deficyty środowisk mieszkaniowych. Podczas gdy postępująca demokratyzacja planowania przestrzennego w Europie zapewnia udział użytkowników przestrzeni miejskiej w procesie jej projektowania, tak partycypacyjność w tworzeniu samych budynków wielorodzinnych jest nadal zjawiskiem marginalnym. W Polsce przytłaczająca większość nowopowstających budynków wielolokalowych budowanych jest w ramach inwestycji deweloperskich. Mieszkalnictwo silnie osadzone w rynku i tworzone dla finansowego zysku indywidualnych przedsiębiorców, odsuwa od mieszkańców miast możliwość bezpośredniego decydowania o jakości tworzonych budynków. Kluczowe jest zatem podjęcie dyskusji nad perspektywą stosowania alternatywnych form i procesów budowania obiektów wielorodzinnych, które obserwować można w ośrodkach miejskich Europy. Jednym z miast, świadomie wdrażającym procesy kooperatywne i partycypacyjne w ramach tworzenia mieszkalnictwa, jest Amsterdam. Od ponad trzynastu lat stolica Niderlandów dzierżawi grunty oraz wspiera podmioty chcące realizować potrzeby mieszkaniowe oddolnie lub przy udziale końcowych użytkowników. Głównym celem niniejszej pracy jest holistyczne zbadanie modeli powstawania budynków wielorodzinnych, tworzonych przez mieszkańców lub przy znaczącym, z perspektywy procesu projektowego, ich udziale. Istotna z punktu widzenia dysertacji jest weryfikacja historycznego kontekstu kształtowania nowych koncepcji mieszkaniowych i zestawieniu ich ze współczesną sytuacją Niderlandów oraz Amsterdamu. Analiza architektoniczna nie ogranicza się do oceny jakościowej budynków, ale przede wszystkim uwzględnia proces ich tworzenia oraz role uczestników: miasta, architektów i grup mieszkańców. Przypadek Amsterdamu badany jest nie tylko ze względu na wieloletnie doświadczenie tego ośrodka we wdrażaniu eksperymentalnych modeli mieszkaniowych, ale także ze względu na zbliżony charakter własności testowanych projektów kooperatywnych, do tych które możliwe będą w Polsce w wyniku wejścia w życie Ustawy o kooperatywach mieszkaniowych. W ramach nowego aktu prawnego oraz dynamicznych zmian programowych w polskiej polityce mieszkaniowej niezbędne jest czerpanie inspiracji z doświadczeń ośrodków zagranicznych, w tym wskazywanie możliwości, korzyści oraz problemów związanych z partycypacyjnością społeczeństwa w powstawaniu budynków wielorodzinnych, o czym traktuje ostatni rozdział dysertacji.